

20 bilionů korun. Cena za ČR na větrnících a solárech. Expert bez milosti

web.archive.org/web/20231111133555/https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/20-bilionu-korun-Cena-za-CR-na-vetrnich-a-solarech-Expert-bez-milosti-745411

Jiří Hroník

November 2, 2023

02.11.2023 19:52 | Rozhovor

Uhelné elektrárny mají být ve ztrátě kvůli povolenkám už v roce 2026, takže je třeba počítat v tom čase s koncem uhlí. Tvrzení, že nás kromě dovozu spasí zběsilým tempem stavěné občasné zdroje energie, je prvotřídní dezinformace. V létě jí může být nadbytek, ale v zimě jí vždy bude nedostatek. „A bateriové úložiště odpovídající potřebám rezerv pro Českou republiku by nyní přišlo asi na dvacet bilionů korun, plus by muselo být daleko víc postavených OZE, aby ta úložiště bylo vůbec možné naplnit. A ještě by bylo závislé na dodávkách čínských komponent,“ říká pro ParlamentníListy.cz odborník na energetiku Přemysl Souček.

[Sdílej](#)

Foto: Tomáš Novák

Popisek: Přemysl Souček, energetický expert a komentátor serveru iUHLI.cz

V úterý se objevila informace o návrhu Energetického regulačního úřadu na zvýšení regulované složky ceny elektrické energie o 71 procent. Během hodiny dvou zareagoval premiér Petr Fiala s vyjádřením, že pro naprostou většinu zůstanou ceny energií zhruba na stejné úrovni jako letos, a kdo říká opak, lže a šíří paniku. Jak se v těchto protichůdných informacích orientovat?

Těžko. Ministr odpovědný za resort říká, že ceny vzrostou o deset procent, jeho premiér, že vzrostou úplně minimálně, a pak jsou tady propočty vycházející z návrhu ERÚ a ty hovoří o zvýšení ceny asi o 4 500 korun ročně pro průměrnou domácnost. Podle propočtů Centropolu ([zde](#)) se premiér nemylí u lidí, kteří platili cenové stropy. Ti, kteří měli ceny pod nimi, by naopak měli platit o tisíce víc.

Čili je to kus od kusu a pro všechny je to závislé na vývoji cen elektřiny. Ta teď klesá, ale až tenhle rozhovor vyjde, bude už třeba zase růst. A ještě jedna věc – i současné ceny jsou v každém případě o mnoho vyšší, než byly před začátkem energetické krize. Ta začala půl roku před ruským útokem na Ukrajinu, takže ji válka nezpůsobila, jak nepravdivě tvrdí politici, jen ji umocnila.

Každopádně regulovaná složka bude dále zdražovat, na tom se lidé z branže shodují. A obecně, dokud nebude elektřiny dost, nebude levná. EU, vedená zelenými socialisty, přitom rychle míří k nedostatku.

Ale i bez této informační chaotičnosti se dá očekávat, že to s naší energetickou budoucností vypadá všelijak. Vás jako odborníka na energetiku asi nezaskočilo nedávné vyjádření generálního ředitele ČEZ Daniela Beneše, že se uhelné elektrárny přestanou vyplácet už v roce 2025, navíc když se stejným tvrzením přišel už na jaře Pavel Tykač, majitel společnosti Sev.en, jež provozuje dvě velké uhelné elektrárny. Co tedy z jejich výroků vyplývá? Že by poté přestali uhelné elektrárny využívat?

Myslím, že z nich vyplývá přesně to.

Vláda však v programovém prohlášení slíbila odchod od uhlí v roce 2033, a to jen v případě, že za ně bude odpovídající náhrada. A nedávno ten termín potvrdila. Když dáme dohromady vyjádření šéfa ČEZ a tento slib vlády, tak budou od roku 2025 do roku 2033 fungovat uhelné elektrárny jako ztrátové. Ale protože to by jejich management zcela jistě nedopustil, tak co se bude dít? Stát jim bude ztrátu kompenzovat?

To státu nebude chtít dovolit Brusel. Česko nemá pro uhlí vyjednané žádné výjimky. Nejrychlejší cesta k rentabilitě uhelných elektráren – a časem se to samé bude týkat i plynových – je pozastavení emisních povolenek, nebo vystoupení z jejich systému EU-ETS (Evropský systém pro obchodování s emisemi). Hlavním argumentem proti tomu kroku je, že to nejde. Jak to, že najednou nejde odstoupit od smlouvy?

Pokud by nedošlo k dohodě a rostoucí cena emisních povolenek by přinutila provozovatele uhelných zdrojů k jejich zavření, neměli bychom mít dostatek elektřiny už v roce 2027. Je možné takovou situaci odvrátit vzhledem k tomu, že uhlí zajišťuje 40 procent české elektřiny? Připravuje se na to Fialova vláda, nebo s vědomím, že už u moci nebude, na to odpověď nehledá?

Ony mají uhelné elektrárny jít do ztráty kvůli povolenkám už zřejmě v roce 2025, v roce 2026 už v ní mají být jistě. Kvůli stahování povolenek z trhu a protože s nimi obchodují spekulanti, jejich cena neklesne. Možná naopak poroste rychleji. Takže je prozíravější počítat s koncem uhlí již v roce 2026. Pokud se do toho nevloží stát. A ten ústy ministra průmyslu Jozefa Síkely tvrdí, že „má plán“. Jaký, to nikdo neví. A nejspíš to neví ani nikdo na MPO, ani ve vládě.

Protože udržení českých uhelek v provozu vyžaduje odvahu vůči Bruselu. A tu neměla vláda Andreje Babiše a nemá ji ani vláda Petra Fialy. Takže si netroufne vystoupit ze systému emisních povolenek ani platit kompenzace producentům uhelné elektřiny a tepla. Takže nás bude vláda uklidňovat tím, že všechnu chybějící elektřinu dovezeme. Z Německa, které by bez vlastních uhelných elektráren dávno zhaslo? Vždyť to velké Německo od té doby, co letos odstavilo své poslední jaderné reaktory, je čistým dovozcem elektřiny! I se svým obrovským instalovaným výkonem v občasných zdrojích energie. Které nás mají zachránit také, prý jich stačí mít dost. V Německu je vidět, jak strašně je tohle tvrzení mimo realitu.

Zatím vše nasvědčuje tomu, že tato vláda nemá žádný plán, který by mohl bezpečně fungovat. Obávám se, že věří jen tomu, že se to „v EU nějak udělá“.

V době, kdy už nejspíš nebudou fungovat uhelné elektrárny, ještě nebude hotový náhradní blok v Dukovanech, plynové elektrárny se zatím nestavějí a OZE v našich podmínkách jako náhrada fungovat nemůže. Byli bychom zřejmě závislí na dovozu elektřiny ze zahraničí, jak se na to zřejmě spoléhá i vláda. Když jste zpochybnil možnosti Německa, bude ji vůbec odkud dovážet?

Podle studií ČEPS (MAF CZ 22 [zde](#)) po roce 2040 ne. Jak velká tahle možnost bude už po roce 2030, není úplně jisté. Navíc se kvůli tomu za desítky miliard musejí posilovat sítě. Tvrzení zelené fronty o tom, že nás kromě dovozu spasí zběsilým tempem stavěné občasný zdroj energie, je prvotřídní dezinformace, řečeno moderně. V létě jí může být nadbytek, ale v zimě jí vždy bude nedostatek. A bateriové úložiště odpovídající potřebám rezerv pro Českou republiku by nyní přišlo asi na dvacet bilionů korun, plus by muselo být daleko víc postavených OZE, aby ta úložiště bylo vůbec možné naplnit. A ještě by bylo závislé na dodávkách čínských komponent.

Má vůbec smysl zvažovat jako jednu z možností i plynové elektrárny, které vláda také zmiňuje, když jejich výstavba zatím ani nezačala? Pomohly by?

Tohle chce širší odpověď. Při současných podmínkách jsou plynové elektrárny a teplárny jediným řešením. Mimochodem, na teplárny se pořád nějak zapomíná, i když na dálkovém teple závisí ke čtyřem milionům Čechů. Ve skutečnosti je ovšem náhrada uhlí plynem úplně nesmyslné vyhazování peněz a zvyšování dovozní závislosti. Důvody jsou tři.

Za prvé jde o emisní nesmysl. Celkové emise oxidu uhličitého z těžby, přepravy a spalení zemního plynu jsou plus minus stejné jako z uhlí. Při těžbě a přepravě jde sice o úniky metanu, nikoli přímo CO₂, ale to na výsledku nic nemění. Celkový skleníkový efekt z uhlí a plynu je

prakticky stejný. Takže z hlediska „oteplování planety“ působí obě paliva obdobně. Čili nahrazování uhlí plynem nedává ze vzývaného „klimatického“ pohledu smysl.

Za druhé jde o bezpečnostní nesmysl. Tady to nedává smysl proto, že uhlí máme vlastní – a koneckonců ho máme na delší dobu než do roku 2050 – kdežto plyn musíme dovážet. A to prakticky všechen, neboť na Moravě se z celostátního pohledu těží naprosté minimum. Takže vlastní palivo nahradíme dováženým, které má stejné emise, ale zato za něj zaplatíme víc. To je stejné jako ta hláška Šimka s Grossmanem „půjdeme zkratkou, je sice delší, ale zato méně pohodlná“, případně „nechci slevu zadarmo“... Navíc dovoz není jen z bezpečných USA, ale celá EU hodně vsadila na Katar. Což je hlavní muslimský sponzor Palestinců. Úvaha o tom, že Unie místo zastavení jakékoli podpory po útoku Hamásu na Izrael svoje dotace pro Palestince ztrojnásobila kvůli tomu, že Katar položil ruku na kohout s plynem, mi vůbec nepřipadá nesmyslná. Plyn z agresorského státu máme vyměnit za plyn ze státu, který podporuje agresory? To má být bezpečné?

To určitě ne. A jaký je ten třetí důvod, proč je náhrada uhlí plynem úplně nesmyslná?

Nedává to smysl časově ani ekonomicky. Plynová elektrárna se prý staví tři až pět let. Vzhledem k tomu, že ještě žádný investor takovou stavbu ani neplánuje, tak ji za tři roky těžko uvede do provozu. Jenže my bychom jich potřebovali mít v roce 2026 hned několik. Ale i kdyby bylo reálné je za tři roky mít, jde o zdroje, jejichž životnost je nějakých šedesát let a je možné ji prodlužovat. Jenže v prostoru EU – pokud nenastane po eurovolbách příští rok zásadní obrat – mají všechny fosilní zdroje skončit do roku 2050. Čili ani ne v polovině životnosti nových plynových zdrojů. Bude to potenciálním investorům stačit k tomu, aby byli ochotni je stavět? Jaké budou chtít od státu záruky? Na kolik to stát přijde?

Daleko ekonomičtější a bezpečnější by bylo ponechat v chodu uhelné elektrárny a pracovat na jejich budoucí co nejšetrnější náhradě říditelnými zdroji.

Je z klimaticko-energetického plánu, který před dvěma týdny schválila vláda, věrohodné a zřejmé, jak bude v příštích sedmi letech vypadat tuzemská energetika, když bude česká ekonomika procházet procesem dekarbonizace a plnění svých evropských klimaticko-energetických závazků do roku 2030?

Není to zřejmé. Přesněji řečeno, není z něj zřejmé, jak česká energetika zajistí českou energetickou nezávislost a bezpečnost.

Přitom do roku 2030 by se měla výrazně snížit výroba elektřiny z uhlí a navíc by se měla zvýšit spotřeba elektřiny oproti současnosti přibližně o desetinu. Je vůbec představitelné, že by obojí vykompenzoval nárůst výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, jak tvrdí ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela?

Podle všeho, co o problematice vím, to nepovažuji za reálné. Obnovitelné zdroje jsou současně také jen občasné zdroje, nedodávají za slabého větru a bezvětří ani v noci nebo při velké oblačnosti. Tyto podmínky se navíc často kombinují v zimě, kdy je zároveň největší

spotřeba. Fotovoltaika může jet naplno asi 1 000 hodin v roce, ale rok má přes 8 700 hodin. Vítr dodává průměrně čtvrtinu svého instalovaného výkonu. Bateriová akumulace elektřiny ve velkém množství není vyřešena a výroba vodíku pomocí OZE je sotva v plenkách. Takže tudy cesta k zajištění dostatku elektřiny nevede. Rozhodně ne do roku 2030.

Milan Smutný z think-tanku Realistická energetika a ekologie upozornil, že čeští politici nechtějí vůbec odpovídat na zásadní otázku: „Proč nemá Česko vyjednané kapacitní platby pro limitované pokračování výroby zvláště v zimě, když neaktivnější strážci zelené revoluce v EU Němci chtějí takto používat uhlí až do roku 2038?“ Nemluvě o Polácích, kteří mají výjimku pro používání uhlí dokonce do roku 2049. Máte vysvětlení pro to, proč tomu tak je?

Protože by museli říct, kdo z nich se na to vykašlal. Ale nejen to. Protože na to ani nikdo neupozorňoval, padá to na všechny partaje. Takže je pro politiky lepší se téhle odpovědi úplně vyhnout. Ukázalo by se totiž, že diletanti jsou například všichni předsedové, kteří žádné výjimky nepožadovali. Že partaje mají mizerné energetické týmy. Nebo že partajní energetici a předsedové stran neposlouchají varování svých odborně zdatnějších kolegů. Studnice průšvihových témat je hluboká, takže mlčení politiků musí být také hluboké.

Němcům si Brusel netroufne moc odporovat a Poláci se nebojí tvrdě hájit národní zájmy. To tahle vláda ukázala jen u normy Euro7, což bohužel nemá s produkcí elektřiny a tepla nic společného.

Česko je v mnoha směrech těsně navázáno na svého západního souseda. Spolkový ministr pro hospodářství a ochranu klimatu za Zelené Robert Habeck oznámil, že Německo v příštích čtyřech letech podpoří svůj průmysl prostřednictvím dotací či daňových úlev částkou ve výši až 50 miliard eur (1,2 bilionu Kč), aby podnikům pomohlo vyrovnat se s vysokými cenami energií a konkurencí z USA a Číny, kde firmy čerpají vysoké dotace. Copak jsou v tomto směru konkurenceschopnost a pokračování v dekarbonizaci slučitelné? Vezme zasvé spíš konkurenceschopnost, nebo dekarbonizace?

Slučitelné nejsou. V normálně fungující společnosti by proto vzala zasvé nepřipravená, uspěchaná a celosvětově naprosto nevýznamná dekarbonizace, v zeleně levičácké EU vezme zasvé konkurenceschopnost.

Dokud budou lidé v jednotlivých státech sdružených v EU věřit lži o tom, že dekarbonizace v Unii nějak ovlivní světové množství emisí CO₂ a následně vývoj klimatu, tak se nic nezmění. Z prostoru EU pochází už jen mezi sedmi a osmi procenty globálních emisí oxidu uhličitého a tento podíl dále klesá. Jenže celosvětové emise stále rostou. Jen z toho je zřejmé, že tudy cesta k čemukoli s klimatem nevede.

